

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE 13

WSTĘP 17

PODZIĘKOWANIA 19

ROZDZIAŁ 1 PODSTAWOWE PRAWIDŁOWOŚCI FUNKCJONOWANIA GRUP 21

- Wprowadzenie 21
- Podstawy: zadaniowy i społeczny aspekt funkcjonowania grup oraz podział na grupy formalne i nieformalne 24
- Co to jest grupa? Charakterystyka definicyjna 27
 - Wielkość 27
 - Role 29
 - Problemy wywołane funkcjonowaniem w rolach: przeciążenie ról i konflikt ról 37
 - Status 41
 - Relacje interpersonalne: zaufanie i spójność 44
 - Interakcje 46
 - Cele 48
 - Zmiany okresowe 49
 - Normy 50

PRZYKŁAD: Hillary Rodham Clinton: studium możliwego konfliktu ról 52

ROZDZIAŁ 2 DLACZEGO LUDZIE TWORZĄ I WYBIERAJĄ GRUPY 56

- Wprowadzenie 56
- Dlaczego? Podejście funkcjonalne do problemu powstawania grup 57
 - Przetrwanie: aspekt biologiczny 57
 - Przetrwanie: aspekt psychologiczny 59
 - Potrzeby społeczne 62
- Jak ludzie wybierają grupy? 65
 - Wymiana społeczna 65
 - Sprawiedliwość 68
 - Równość 68
 - Proporcjonalność 69
- Sytuacje i cechy determinujące atrakcyjność 71
 - Podobieństwo 72
 - Bliskość geograficzna 73
 - Atrakcyjność fizyczna 74

PRZYKŁAD: Aspekt psychologiczny działania grup paramilitarnych 76

ROZDZIAŁ 3 ROZWÓJ GRUPY I PROCESY SOCJALIZACJI 81

- Wprowadzenie: rozwój grupy 81
- Modele rozwoju grupy: etapy zmian okresowych 82
 - Deklaracja członkowska 83
 - Tworzenie się subgrup 86
 - Konfrontacja 87
 - Ustalanie norm 90
 - Wspólna praca i zabawa 92
 - Rozpad 92

➤ Socjalizacja, czyli jednostka w grupie	96
• Procesy konstytuujące socjalizację	97
• Wybór grupy	99
• Przyłączenie do grup	100
• Inicjacja	101
• Odnajdowanie niszy	102
• Nareszcie w domu	102
• Osłabienie więzi	103
• Odejście	103
PRZYKŁAD: Socjalizacja w życiu gangu	106

ROZDZIAŁ 4 KOMUNIKACJA W GRUPACH

113

➤ Wprowadzenie	113
➤ Modele komunikacji werbalnej	114
➤ Wpływ płci i kultury na komunikację werbalną	121
➤ Sieciowy schemat przebiegu komunikacji werbalnej	126
➤ Komunikacja niewerbalna	128
• Proksemika	129
• Kinezytyka	131
• Paralingwistyka	132
• Czynniki wpływające na komunikację niewerbalną	132
➤ Słuchanie efektywne	134
• Sposoby słuchania	134
• Formułowanie pytań	135
➤ Modele komunikacji zwrotnej	136
➤ Cechy grupy wpływające na komunikację	138
PRZYKŁAD: Kłamca, kłamca: kłamstwo a jego śledzenie i wykrywanie	139

ROZDZIAŁ 5 PROCESY WPLYWU W GRUPIE

145

➤ Wprowadzenie	146
➤ Zależność między postawami a działaniami	146
➤ Rubryka I: zgoda prywatna / zgoda publiczna	147
• Konsensus	147
• Konwersja	148
Informacja	148
Proces perswazji	148
• Ekspozycja	149
• Koncentracja	153
• Zrozumienie	153
• Akceptacja	154
• Utrwalenie komunikatu	156
• Konwersja zachowania	156
• Wpływ wywierany przez innych	156
➤ Rubryka II: niezgoda prywatna / zgoda publiczna	159
• Konformizm	159
• Wpływ normatywny	160
• Wpływ informacyjny	161
• Wpływ zróżnicowania społecznego na konformizm	161
• Uległość	163
• Posłuszeństwo	165
• Kultura a posłuszeństwo	168
➤ Rubryka III: zgoda prywatna / niezgoda publiczna	169
• Nonkonformizm	170
• Opór	170

➤ Rubryka IV: niezgoda prywatna / niezgoda publiczna	171
• Niezależność	171
• Jak nie ulegać wpływom	172
PRZYKŁAD: U nieba wrót	173

ROZDZIAŁ 6 PRODUKTYWNOŚĆ GRUPY

178

➤ Wprowadzenie	178
➤ Grupowe rozwiązywanie problemów: model efektywności Steinera	179
➤ Produktivność potencjalna	180
• Charakterystyka zadania	180
• Rodzaje zadań	181
➤ Czynniki zmniejszające produktywność	185
• Myślenie grupowe	186
• Polaryzacja grupowa	188
• Problemy koordynacyjne	190
• Próżniactwo społeczne	191
• Jazda na gapę	192
➤ Czynniki zwiększające produktywność	193
• Synergia	193
• Nominalne techniki grupowe	194
➤ Czynniki o trudnych do przewidzenia skutkach	195
• Burza mózgów	196
• Facylitacja społeczna	197
PRZYKŁAD: Organizowanie efektywnych spotkań służących zwiększeniu produktywności	201

ROZDZIAŁ 7 PODEJMOWANIE DECYZJI

207

➤ Wprowadzenie	208
➤ Modele podejmowania decyzji	208
• Podstawowy szablon	208
• Modele racjonalnego podejmowania decyzji	208
• Modele pragmatyczne	210
• Model optymalizujący	210
• Model intuicyjny	211
• Model skoncentrowany na komunikacji	211
• Model spiralny	212
➤ Rodzaje decyzji	213
➤ Zintegrowany model podejmowania decyzji	214
• Problemy dotyczące diagnozy i struktury	215
• Identyfikowanie alternatyw	216
• Dyskusja nad alternatywami	217
• Wybór najlepszego rozwiązania	219
• Realizacja decyzji	220
• Ocena decyzji	221
➤ Czynniki wpływające na proces podejmowania decyzji	222
➤ Ława przysięgłych jako zespół podejmujący decyzje	223
• Naukowa metoda wyboru ławy przysięgłych	223
• Liczebność ławy	225
• Wybór przewodniczącego	225
• Anulowanie dowodów	226
• Rodzaje dowodów: wykrywacze kłamstw i świadkowie	226
• Procesy podejmowania decyzji	228
• Komu potrzebni są ławnicy? Niech decydują sędziowie	229
• Wpływ indywidualnych cech ławników na przebieg procesu	230
PRZYKŁAD: Analiza dwóch procesów — przeciwko Simpsonowi i przeciwko Simpsonowi	232

- Wprowadzenie 237
- Kim jest przywódca? 238
- Jak zostaje się przywódcą? 240
- Model przywództwa 242
 - Charakterystyka osoby 242
 - Indywidualne cechy i umiejętności przywódcy i podwładnych 242
 - Zachowania przywódcy 243
 - Władza i wpływy 244
 - Zmodyfikowany model Frencha i Ravena 245
 - Efektywność przywództwa 251
 - Przywódcy typu X i typu Y 251
 - Model Ohio State 252
 - Model wypadkowy Fiedlera 252
 - Sieć zarządzania 254
 - Ścieżka zadaniowa przywództwa 254
 - Model normatywny 255
 - Cechy zadania a styl sprawowania władzy 255
 - Znaczenie atmosfery grupowej 257
- Komu jest potrzebny przywódca? 257
 - Teoria przywództwa w cyklu życiowym 257
- Wpływ płci i kultury na przywództwo i władzę 259
- PRZYKŁAD: Zdeformowany obraz władzy: Charles Manson i „rodzina” 264

- Wprowadzenie 268
- Definicja konfliktu 269
- Źródła konfliktu 270
 - Negatywne skutki konfliktu 274
 - Pozytywne skutki konfliktu 274
- Jak zapobiegać konfliktom 275
- Fazy konfliktu 276
- Eskalacja konfliktu 277
- Strategie radzenia sobie z konfliktami 279
 - Rozwiązywanie konfliktów 281
 - Negocjacje i targowanie 284
 - Interwencja trzeciej strony 287
- Wpływ kultury na przebieg i rozwiązywanie konfliktów 289
- PRZYKŁAD: Konflikt i bałagan w siłach zbrojnych Stanów Zjednoczonych — nie pytaj, nie mów, nie dowiaduj się 291

- Wprowadzenie 298
- Co to są dylematy społeczne? 298
- Współzależność 299
- Wkład jednostkowy 300
 - Orientacja społeczna 300
 - Osoby współpracujące 302
 - Osoby rywalizujące 303
 - Indywidualiści 304
 - Inne cechy 304
 - Kultura i płeć a wkład jednostkowy 305
- Struktura sytuacji 307
 - Dylemat więźnia 307
 - Gra kurczaków 309
- Dylematy dotyczące dóbr publicznych 310

✦ Pułapki społeczne	311
• Zagłada dobra wspólnego	311
• Łańcuch społeczny	313
✦ Środki zaradcze	313
PRZYKŁAD: Imigracja jako dylemat społeczny	314

ROZDZIAŁ 11 STRES I ZMIANY SPOŁECZNE

318

✦ Wprowadzenie	318
✦ Kogo dotyczy stres?	319
✦ Grupy powołane do wypełniania stresujących zadań: wojsko i policja	321
✦ Pomiar stresu	322
✦ Źródła stresu w codziennym życiu	324
✦ Trauma: stres ekstremalny	326
✦ Pourazowe zaburzenia stresowe	328
✦ Radzenie sobie ze stresem	330
• Sposoby nieefektywne	330
• Sposoby efektywne	331
✦ Wpływ grupy na stres indywidualny	331
✦ Grupy promujące zmiany	333
• Grupy treningowe	333
• Grupy terapeutyczne	333
• Grupy samopomocy	336
PRZYKŁAD: Stres w miejscu pracy: rozpoznawanie i radzenie sobie z wypaleniem zawodowym	337

SŁOWNIK 341

BIBLIOGRAFIA 375